

Бразілій Н.М.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту,
Черкаський державний технологічний університет
Майданюк В.В.,
студентка ФЕУ, 4 курсу, спец. 071 "Облік і оподаткування",
Черкаський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ПОДАТКОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ПДВ

Чимало підприємств є платниками ПДВ. Вони продають свою продукцію та отримують від покупців плату за неї і податок на споживання, який продавець продукції має обліковувати і перераховувати на користь бюджету. Так і виникає зобов'язання підприємства з ПДВ.

Податок на додану вартість – це непрямий податок, який є частиною ціни реалізації товарів. Його сплачують споживачі – реальні платники податку, а здійснюють перерахування продавці товарів, що являються формальними платниками податку.

В цілях оподаткування Податковий Кодекс України визначає ПДВ як «податкове зобов'язання». Для визначення податку на додану вартість порівнюють суми податкового зобов'язання та податкового кредиту. Тобто, перевищення сум податкового зобов'язання над податковим кредитом являє собою ПДВ, що сплачується до відповідного бюджету.

ПДВ є статтею доходів загального фонду Державного бюджету України та займає значну їх частку. Цей податок має вагомий вплив на рішення його платників, може збільшувати чи зменшувати їх активність в бізнесі.

На ціноутворення податок на додану вартість може мати значний вплив займаючи значну частину ціни товару. Підвищення ціни призводить і до підвищення податку та до зменшення попиту, що стає негативною причиною фінансових проблем майбутніх періодів. Іноді суми ПДВ можуть бути рівними чи перевищувати суми прибутку і стягуватиметься з коштів, що потрібні для здійснення поточних операцій.

Важливою є подія виникнення податкового зобов'язання. Відповідно до статті 187 Податкового Кодексу України податкове зобов'язання виникає за першою з двох подій:

1) дата зарахування оплати за товари (послуги) на банківський рахунок, оприбуткування плати в касі чи інкасації коштів у банківській установі постачальника;

2) дата відвантаження товарів (у разі експорту – оформлення митної декларації та перетину митного кордону України) або оформлення документа про факт постачання послуг постачальником – платником податку.

При виникненні податкового зобов'язання до отримання плати за реалізовані товари, підприємцю необхідно залучити кошти, щоб здійснити сплату нарахованих податків. Ці ресурси можуть бути у вигляді кредитів, що

зобов'язує сплату значних відсотків. Оскільки, ці кошти дорожчають, то їх залучення погіршує фінансове становище підприємства.

Також, підприємство виконує сплату ПДВ для потреб операційної діяльності:

- купівля ТМЦ, сировини,
- сплата за послуги і роботи, потрібні для виробництва;
- оплата отримання у власність основних засобів тощо.

На строки залучення власних і позикових коштів для погашення ПДВ впливають джерела сплати податку на додану вартість (власні, залучені, від покупців) та його майбутнє відшкодування (з бюджету, з ціни реалізації продукту, собівартість продукту).

Коли сплата ПДВ здійснюється за рахунок власних коштів, то має місце видалення коштів з бізнесу, що може погіршити фінансові показники у разі значного розриву у часі подій виникнення ПЗ і надходженням коштів за збутий продукт. Це змушує підприємства мати набагато більше коштів в обігу ніж потребує виробництво та реалізація продукту.

Несвоєчасна компенсація ПДВ з бюджету, якщо підприємство сплачує податок з власних коштів, знижує обсяги випуску продукції через падіння можливостей бізнесу для придбання виробничих ресурсів – сировини, робочої сили та капіталовкладення.

У разі реалізації продукту діяльності підприємства, воно отримує ПДВ. З доходу за збутий продукт платник ПДВ може компенсувати податки на додану вартість, що були сплачені ним при придбанні ТМЦ, послуг тощо. Дані суми, до сплати в бюджет, можуть використовуватись підприємством як певна його форма кредитування.

Облік податкових зобов'язань у випадку отримання авансів (передоплати) за товари здійснюється у постачальника на рахунку 643 «Податкові зобов'язання». Також, ПЗ з ПДВ відображається за кредитом рахунку 641 «Розрахунки за податками» аналітичного рахунку «Розрахунки за податком на додану вартість», а за дебетом цього рахунку відображається податковий кредит з ПДВ і суми перераховані до бюджету.

Впливають податкові зобов'язання і на фінансову звітність продавця – платника податку, який отримує ПДВ у складі доходів від реалізації. Прикладом є визначення суми чистого доходу від реалізації продукції, коли зменшують дохід від реалізації продукції на суму податкових зобов'язань з ПДВ.

Отже, податок на додану вартість впливає на результати діяльності підприємства. А за даними обліку створюється фінансова та податкова звітність. Податкові зобов'язання знаходять своє відображення в податковій декларації з ПДВ (яка належить до податкової звітності). Їх суми впливають на збільшення ПДВ, що нараховується та сплачується до бюджету.